

A reformáció lelke.

«Uram, nálad van az élet forrása.»
(36. zsolt. 10. v.)

A reformáció lefolyását elmondja nekünk a történelem. A reformátorok bátorságáról, hitéről, reménységéről a tények beszélnek. A reformáció tanítását mindnyájan ismerjük. A reformáció eredményét a szemünkkel látjuk. De azt a valamit, ami a reformációban nem embernek, hanem Istennek gondolata, azt, ami évszámhoz nem köthető, évekkel nem mérhető: a reformáció lelkét és lényegét ez az ősrégi zsoltárimádság ismerteti meg velünk: Uram, nálad van az életnek forrása.

Luther, Kálvin és a többiek akkor lettek hívőkké, amikor rádöbbsenrek erre az igazságra és akkor lettek reformátorokká, amikor azt akarták, hogy minden névben ott lüktessen az Istenből szakadatlan hullámmal kiáradó élet, az az élet, melyet a Teremtő lehelt bele az első emberbe, melyet a Megváltó sugározott szét a keresztről.

Azért a reformáció nem más, mint szakadatlan medervájás, hogy ezen keresztről áramoljék az isteni élet árama. Nem könnyű munka ez és még ma sincs befejezve. Mert ha nehéz medret vájni kemény kősziklába, sokkal nehezebb kőszikvák közönyébe. Ha nehéz folyóvizet vezetni lápos, ingoványos talajon, még nehezebb elvezetni az élővizet az elsekélyesedett, ellaposodott életek talajára.

A reformáció szakadatlan tisztogatása azoknak a csövezeteknek, amelyek az Isten szívéből indulnak ki és a Te szívedbe torkollanak. Az élet sok sara, szennye, gondja, bűne, szenvedélye mindmegannyi akadály, a reformáció pedig szakadatlan tisztogatás.

A reformáció állandó szent rekláma és reklamációja az itteni életnek. Irás a talpad alatt, hangszórók dübörgése, transzparens villanása: «Istenből árad ki az élet.» Kürt a reformáció, amely az ősrégi imádság örök melodiját harsonázza szakadatlanul a vi-

lágba: «Uram, nálad van az életnek forrása.»

A reformáció tehát nem egy koré, nem egy felekezeté, hanem mindenkié. Lehetsz református vagy evangélikus, vagy talán nem is a reformáció egyházaihoz tartozó, mindegy, mert a reformáció a te személyes ügyed lett abban a pillanatban, mikor ez a mostani életed nem elégít ki téged, mikor vágyod egy más, igazabb, szentebb élet: az Istenből kiáradó élet után.

A reformáció tehát nem is történeti kérdés, hanem létkérdés. Mert attól függ az életed, hogy mennyire járta át a reformáció lelke. Annyit ér az életed, amennyit magában foglal az Istenből kiáradó élet áramából.

Keken András

Emlékezzünk.

Mi volt oka

a reformáció gyors elterjedésének?

Ha... a reformáció elterjedésére vetjük tekintetünket, úgy találjuk, hogy a mohácsi vész után, 15 év alatt, a protestantizmus Erdélyt és Magyarországot túlnyomó nagy részében meghódította. A gyülekezetek nagy része már 1540 tájt, Wittenbergben tanult lelkészekkel volt ellátva. Söpper Kornél, V. Károly császárnak János királyhoz Erdélybe küldött követe, úgy találta, hogy azok a lelkészek és tanítók, kikkel útközben a latin nyelv miatt érintkezésbe lépett, csaknem mindnyájan Melanthon Fülöp iskolájából kerültek ki. Frangepán egrí püspök pedig biztosította a követet, hogy ez mindkét király országában így van s nemcsak a parasztok, hanem a nemes urak, sőt még a nép is megvan metelyezve.

Mindehsetre meglepő körülmény ez — Magyarországon. Azt még könnyen meg tudjuk érteni, hogy az evangélium terjedhetett, ha megvolt rá az alkalom és megvolt a lakosságban a befogadási készség. De minő változáson ment hát át a magyar népnek a lelkülete, míg a lutheránus-égető rákosi végzéstől odáig jutott, hogy most már Luther követője

legyen? Hiszen a magyar állam szervezete teljesen össze volt forradva a római egyházzal. Az alkotmányi, társadalmi, magánjogi, gazdasági, művelődési viszonyokat még csak képzelni sem lehetett az érsek, püspök, kanonok, káptalan, plébános és barát nélkül! Hát a pápa vajjon nem úgy tűnik-e föl a mohácsi vész előtt, mint a magyar nemzet reménységeinek horgonya, az egész országot «borítani, meghódítani igyekvő törökkel szemben? Nem volt nép Európában, mely ebben az időben annyira a pápára lett volna utalva és amely Rómához, 1526 előtt, oly odaadással ragaszkodott volna, mint a magyar. És ezt a ragaszkodást, ezt a nagy odaadást rövid 10—15 év úgy elsöpörte a föld színéről, mintha soha sem is létezett volna. Ennek igen nagy okának kellett lenni. És ilyen ok valóban volt is.

A magyar nemzeti közvélemény a mohácsi vész előtt a haza ellenségét látta a németben, a lutheránizmusban pedig a «szent atya» ellenségét. A szent atyától várta, remélte saját tehetetlensége érzetében a szabadulást és várta a katolikus keresztyénség világi fejétől, a császártól. De hiába várta, hiába remélte. Akiknek kötelességük lett volna Magyarországot, a keresztyénség eme végvárát, közös erővel megmenteni: egymással állanak harcban, egymás ellen támadnak s míg egymás erejét, a keresztyén világ erejét lekötik, a magyar nemzet színe-java ott hull el a mohácsi síkon «nyakvágó szent János» napján. A pápa és a császár egymás elleni hatalmi törekvéseik miatt Magyarországot szinte odadobták a pogány török karjaiba. A nagy nemzeti temető, az ifjú király tragikus sorsa, szomorú halála arra inti a nemzetet, hogy a keresztyénség fejeiben nincsen szeretet, nincsen krisztusi lélek. A keresztyén világnak reájok bízott erejét is csak önző céljakra tudják és akarják használni. Ide járult az új hit prédikátorainak igehirdetése az egyház romlottságáról, elvilágiasodásáról, az igazi keresztyén hit és vallás megvesztegetett voltáról, a

pápa és a papság hamis tekintélyéről, mely tanokat a papság magatartása is igazolni látszott. Az ige nem hullott terméketlen talajra, hanem felhangzik a magyar ajkakon az ének: «Elvevél mi tőlünk országunkat, királyunkat, földhöz verél a mi koronánkat, színed elől elvetél mi áldozatunkat... Tudjuk, hogy vétkeztünk, mert tégedet nem tiszteltünk, mint atyánkat tégedet nem szerettünk, mint hatalmas urunkat nem féltünk... Azért kell már tisztelnünk pogányokat, gyilkosokat, paráznakat, bálványimádókat, kiknek el kell viselnünk kemény ígájakat...» Elemi csapásokban, nagy nemzeti szerencsétlenségekben a nép mindig Isten ostorának sújtását látja, azokat a bűn büntetésének nézi. Önkénytelenül keresi az okokat, melyekkel Isten haragját magára vonta. Ha a reformáció a nagy nemzeti szerencsétlenség előtt nagyobb mértékben el lett volna terjedve, igen könnyen megtörténhetett volna, hogy egy véres lutheránus-üldözés lesz az okkeresés következménye, mint ahogy a kereszténység első századaiban a keresztény-üldözések keletkeztek. Azonban nálunk nem állott fenn ez az eset. A prédikátorok több joggal mutathattak rá az egyház romlottságára, a pápa magatartására.

A nagy nemzeti gyászra következett a másik csapás: a kettős királyválasztás. A magyar nemzeti politikának több mint 20 év óta (1505-től) egyik vezérgondolata a nemzeti királyság eszméje volt. Mikor a mohácsi vésszel megüresedett trón betöltésre várt, a szabadkirályválasztás jogához visszajutott nemzetnek egy — és pedig akkor igen jelentékeny — része, az u. n. nemzeti párt, a maga fejét, Zápolya Jánost ültette a királyi székbe.

És a pápa, ahelyett, hogy a nemzeti főrekvéseket előmozdította volna: János királyt átokkal sújtotta. Tehát a szentírás, a kereszténység egyházi feje, nemcsak veszni hagyta a magyar nemzet élet-halál küzdelmeiben, hanem negyedszázados álmát, a régi dicsőségre alapított reménységét, a nemzeti királyságot s vele együtt összes nemzeti főrekvéseit még átokkal is illette János személyében.

A nemzeti eszmények ezen megaláztatása a magyarokat még jobban elidegenítette Rómától s a protestantizmussal közelebbi barátságra hozta.

A mohácsi vész után a magyar nemzet és a magyar társadalom egyensúlya teljesen megbomlott. Felbomlasztotta az a nagy temető, mely 24.000 vitézt, a nemzet színe-javát nyelte el. A népnek magát regeneráló tevékenysége «homo novus»-okkal árasztotta el a társadalmat. És sok időbe került, míg ezek az új viszonyok között el tudnak helyezkedni. Felbontotta a bekövetkezett bel-

politikai helyzet, mely a magyar jellemnek egyik árnyoldalát, a pártoskodást, túlságosan kifejllesztette. Felbontotta a szakadatlan harc és háború, melynek következménye az erkölcsök elvadulása lett. Felbontotta a közművelődés számos, elég szép szép eredményeinek az elpusztulása, minek következtében a lélek nemesítésére nem voltak megfelelő intézmények. A barbár világ egyes jelenségei kezdenek hazánkban tünetkezni. És az állam, melynek feladata, kötelessége lett volna ebben a zűrzavarban rendet teremteni, maga még szomorúbb képet nyújt. Feladatának a megoldására teljesen képtelen. A kettős királyválasztás és a reá következő török hódítás szétdarabolja az országot és úgy osztja háromfelé, hogy az egyes részek között alig található fel valami közös vonás. Sőt, még nagyobb veszedelem az, hogy minden egyes állam-részben a szétszakadást előidézett hatalom következtében azon munkálkodik, hogy az állam egysége helyreállításának, az egységes magyar államnak lehetőségét megakadályozza. A korona, mint az állami egység symboluma igazán üres, tartalmatlan symbolummá lett.

Ebben a chaosban lép fel a protestantizmus, mely lassan, de biztos eredménnyel megteremtí az, amire éppen szükség van. Rendet hoz a zűrzavaros társadalmi állapotokba és egy új kapcsolatot teremt, egy eszmei központot alkot meg a három országrész között. Ez a rendező hatalom, ez a kapocs, mely a «magyar állam» helyére lép és azt, több mint másfél száz éven át, a viszonyokhoz képest, nagyszerűen pótolja: a «magyar nemzet» eszméje, melynek kifejllesztése, a nemzeti karakternek teljes érvényesítése s a polgárosodásba való bevitel útján uralomra juttatása a protestantizmusnak az érdeme. A magyar nemzet eszméjét, a magyar nemzeti közművelődést, az új kor számára a protestantizmus teremtette meg.

Volt egy másik veszedelem is még, mely a magyart fenyegette. Olyan veszedelem, mely a történelem tanúsága szerint több, mint háromszáz esztendeig tartott, mely fennmaradt, sőt még erősödött akkor, amikor az állam egysége újra helyreállott. Ősi függetlensége, önállósága forgott kockán és azt a sorsot szánták neki, hogy az a nép, mely egykor «három tenger» felett uralkodott, egy nyomorúságos provinciai lakossággá süllyesztessék alá. Habsburgi Ferdinánd még a magyar koronát is csak öröklési jogon kívánta elfogadni. És attól az időtől fogva, hogy ő ezt kimondotta, úgy ő maga, mint utódai hazánkat az osztrák örökös tartományokhoz hasonlóvá kívánták tenni, függetlenségétől, szabadságától, alkotmányától akarták megfosztani.

A magyar semmi iránt sem volt olyan fogékony, olyan érzékeny, mint szabadsága, függetlensége és alkotmányára iránt. Ha most a külföldön előttük folyó küzdelmeken végiggondoltak, azt tapasztalták, hogy a protestantizmus és a szabadság, függetlenség ikertestvérek a politikai életben is éppen úgy, mint ahogy a prédikátorok a belső, a lelki életre nézve hirdetik. Ha pedig hazájukra néztek, csak azt látták, hogy «Katalin király» halálával együtt eltűnt a nemzeti királyság eszméje, tünetedik a szabadság, mert Ferdinánd — aki most már az egyedüli király — csak abban jeleskedik, hogy Magyarország ősi függetlenségét megnyirbálja. A török ellen teljesen tehetetlen ugyan, de arra van képessége, hogy ami még eddig a nemzet számára megmaradt, ami az egyetlen becses dolog volt még a nemzet előtt, t. i. a szabadságát és függetlenségét veszedelembé juttassa.

Amint a magyar nemzet a protestantizmusban felismerte a szabadság szellemét, úgy érezte, hogy ez segíteni fog neki veszélyeztetett függetlensége megőrzésében, alkotmányára továbbépítésében is. Belátván, hogy a vallásos reformoknak ez az iránya egyúttal egy éppen olyan természetű politikai tényező is, mint aminőre a nemzetnek most a legnagyobb szüksége van, hihetetlen gyorsasággal karolta fel a társadalomnak minden rétege a protestantizmust, melyet azelőtt szívéből megvetett. A nemzeti érzület tehát a protestantizmussal szemben teljesen átalakult és tisztelettel fogadta azokat, kiket még csak nem is olyan régen máglyára ítélt volna. Mintha szent Remigiusnak Clodwighoz írt levelét figyelmeztetését vette volna szívére a nemzet: Megszelídült Sicambri! Égesd meg, amit eddig tiszteltél és tiszteld, amit eddig megégettél.

A kálvini reformáció elterjedésének okai.

Azok az ifjak, akik Wittenbergből 1550—1552 után tértek vissza hazánkba, már nem voltak többé szigorú lutheránusok. Melanthon hatása alatt állottak és tőle az ő — ezen időben már határozottan kifejezésre jutott — kryptokalvinizmusát szívták magukba. A melanthoni kryptokalvinista iránynak lehet tudnunk azt, hogy a század ötvenes éveiben, 1550—1560 között, a Duna- és Tisza-vidéki magyarság szinte észrevétlenül reformátussá lett. Bármily különösen hangozzék is: az valódi tény, hogy hazánkba úgy a lutheri, mint a kálvini reformáció egyaránt Wittenbergből származott át... A magyarság vallása már eldőntött dolog volt, még mielőtt a magyar theologusok közelebbi érintkezésbe léptek a kálvini reformáció forrásával s a genfi reformátorokkal.

A kálvini úrvacsorai tan, melyet ezek

az ifjabb papok képviseltek, jobban megragadta a magyar lelket, mint a Zwingli-féle. A magyar embert úgy szokták általában jellemzeni, hogy a hitélet terén a józan vallásosság képezi lelke fővonását. De tévedne az, aki a «józan vallásosság» hangsúlyozásánál inkább a «józan», mint a «vallásosság» hangsúlyozza. A magyar erősen vallásos kedélyű nép, de nálá a «józan» túlsúlyra jut: ő is, mint minden nép, vallásosságban erősen meggyengül. Józan vallásossága a csodakórságnak, a vakbuzgóságnak a kerülésében és nem a vallás 'mysticizmusának a megvetésében nyilvánul meg. Éppen ezért nem verhetett gyökeret között a Zwingliánus-tan, bár, milyen józan és könnyen érthető volt is, mert az a vallásos érzület, a kedély jogait figyelmen kívül hagyva, sőt a bibliai mélyebb vallásosság követelményein is túltéve magát, egyedül csak az értelmet foglalkoztatta. Nem úgy a Kálvin-féle felfogás. Ez mellőzi az érzéki-leg csodás elemeket, kielégíti a hívő lélek benső áhitatos érzületét és a szentírás bizonyítékaival megnyugtatta elméjét is. Midőn aztán ezen belső tulajdonságokon kívül, a kálvini felfogás védelmezése végett Melanthonra, a magyarok legkedveltebb reformátorára, legszívélyesebb barátjára és a wittenbergi egyetemre, a reformáció első forrására is lehetett hivatkozni: nem volt valami nehéz megnyerni a régibb lelképásztorokat sem, kik még Luthert hallgatták, akik a Luther és Melanthon közötti eltérésekről tudomással nem bírtak. A lelkészek után mentek a pártosok: a fő-, a közép s végül a kisenesség, kiknek zöme teljesen papjainak hatása alatt állott, éppen úgy, mint ahogy a jobbágyokat meg ők irányították.

A szenvedések világából.

Gályarabok a XVII. században.

A gályarabtartás rendszere tetőpontját a XVII. században éri el, mert az akkor alakuló modern nagyhatalmasságoknak egyre nagyobb és nagyobb tengeri haderőre van szükségük, mely gályarabok, vagyis evezősök nélkül nem lehet el. Ezen evezősök, XVII. századi szóval: lapátosok közt elenyésző csekély számmal fordulnak elő az önkéntes gályarabok. Egyedül Olaszországban vált rendszerré a bonavogliák alkalmazása. Ott a túlnépesedés okozta nyomor egyes erős emebereket arra bírta, hogy jó pénzért bizonyos időre eladták magukat gályarabokul. Önként vették fel a bilincset. Franciaországban Richelieu tesz kísérletet e rendszerrel, de ott a bonnevoglik nem engedik békába verni magukat, anélkül meg, a hajóskapitányok jelentései szerint, nem tarthatni fenn a fegyelmet a hajón. A bilincsekre veretésnek ép az volt a célja, hogy oly fáradalmak elviselésére szoríttassanak az evezősök, minőre meg

nem láncolt emberek semmi szín alatt nem kényszeríthetők. Ehhez járult a nagy költség, mely két körülmény az önkéntes rabok rendszerét Colbert alatt végkép megbukatta.

A gályarabok legnagyobb részt valószínűs rabokból, rabszolgákból kerültek ki. Ezek közt nagyszámmal vannak muzulmánok, kiket portéka gyanánt, mindig készpénzen vásárolnak a nagyhatalmak. Állandó főpiacaik Konstantinápoly, Velence és Málta szigete. Egy-egy nagy háború után azonban kedvező áron szerezhetők más helyeken is. Így a Buda visszavételekor elfogott török rabok Dalmáciában adták el, aránylag igen olcsón, fejenként 140 livreért.

A keresztyén hadifoglyokból lett gályarabok közt kevés volt a magyar, mely jelenség oka abban keresendő, hogy a török — nem úgy, mint a keresztyén hatalmak — saját alattvalóit nem engedte gályákra hurcolni.

A gályarabságra ítéltetett a körülményekhez képest vízen, vagy szárazon szállítják. A tengeren szállításról egy hazai forrásunk ezeket mondja: a rabok «az hajó fenekére letaszíttatnak, az holott el nem lehet hinni, mint megszorodott volt a tetveknek sokasága körülöttek, hogy majd megemésztették; az irtózatos bűdösség miatt is, mely a hajó szemetéből támadt vala, sokan kemény betegségbe estenek».

Nem kevésbé kínos volt a rabságuk színhelyére szárazföldön hajtottak sorsa. Ezek török bilincsekbe verettek, vagyis «a vasat derekokra és nyakokra kötve viszik vala» s nyakló-láncuknál fogva tízen-tizenketten vannak egy sorjába egymáshoz rabláncra fűzve. Ütközben átlag fele részük pusztul el, éhség, kimerülés, nyavalyák és agyonverések következtében. Egy ilyen szerencsétlenről olvassuk, hogy mikor kidőlt, «levonák a katonák, ami kevés rongyos ruha vagy köntös vala rajta és elveték ott temetetlen».

A kikötőbe érkező rabokat először is bevezetik a «rabok lajstromába», melyet méltán hívnak «halál lajstromának» is. Egyszersmint megmotozzák őket «és annak színe alatt, hogy olyan vasfüvet keresnek nálok, mellyel a békó kinyílhatnék»: minden pénztől megfosztják valamennyit.

Azután egyenként tüzes vassal bélyegzik meg a rabokat, mint a barmot szokás. Azon korbéli képekről tudjuk, hogy a bélyeget a nyaktól alá, a hátgerinc legfelső csigolyái fölé ütötték. S mintha a kor, mely annyit hordja ajkán a keresztyéni kegyességet, mégis szégyenlené, hogy keresztyéneket tesz materia vilisszé (hitvány anyagká): oly külsőt ad a gályaraboknak, hogy török és keresztyén közt szinleg semmi különbség. Turbánszerűleg felkötött vörös rongyot s csínvat-cafatokat adnak rájuk öltöztet. Szakálukat, bajuszukat

egészen leborotválták, csak a fejük búbján hagynak egy kis varkocsot, mint a törököknél szokás. Ily állapotban hajtják be a rabokat a különböző tengeri hajókra. Ilyenek a kagyma, mely kagylószerű hajónak hű képmása látható Zrinyi Miklós: Adriai tengernek syrenája, 1651-iki eredeti kiadása címkéjén. Ilyen a furkátá, vagy födeles hajó. Ilyenek a különböző makonyok, a mohonák, a tőkhajó, mely «csak úgy jár a vízen, mint egy tők, vagy réce»; a kétlapátos kaják, a hambár-hajó, a fegyveres gálya, a hadakozó katargó stb., stb.

Eféle különböző hajókon szétszórva szinylődtek az egyetemleg úgynevezett gályarabok. Vlamannien, 6—6-ával az evezőpadokhoz vannak láncolva s aképdalladzanak, vagyis vonják az evezőt, hogy egyik lapát sem fölőzi a másikat. A súlyos dalevedző minden rántásra majd kitépi karjukat, főkép, midőn a hullámverésnél gyorsabb tempóban éri a víz színét a lapát. A dalladás néha 15—20 óra hosszat tart naponként, mi-alatt a hóhérlópallér bikacsókkal veri véresre az elalélkozó rabokat.

Egyébként halotti csend honol a gályákon, csak a víz egyhangú csobogása hallszik, amint a lapát éri felületét.

Mert evezés közben, hogy ne jajgathassanak, a rabok száját fölpeckelik. A pecek vagy fából vagy vasból van. Ez utóbbit a banditáktól tanulta el a «rend» kormányja; azok használták a gyötrelmes körtét, mely gömbölyű vas, a torkon kapott rab szájába nyomva, ott rögtön felpattant s öblösre peckelte ki az illetőnek száját.

Evezés közben úgy etetik a rabokat, hogy a hajós tiszték egy percre kivesszik a pecket s ecetes vagy borba mártott kétszersültet tőnnek a szájukba. Pihenés idején vályuban tálalnak föl minden evezőpad hat emberből álló személyzete elé egy kis korpát, kását vagy babot. A kipeckelt szájú rabok úgyszólván elszoknak a beszédől. A hajóra lépő idegent hu-hu-hu! kiáltással üdvözlök s estenden, miután a jezsuita atya elvégezte a litániát, a lefekvés idejét kutyaszerű egyhangú üvöltéssel jelzik. E szomorú capistráng után az evezéstől és a folytonos ütlegeléstől elkínzottak kimerülten kuporodnak a pad alá vagy a padra, éjjeli álmra. Az emberfeletti munka, a hajón terjedő rettenetes bűz s a pogányál-pogányabb bánásmód gyorsan pusztítja az embereket e «földi pokolból».

Amelyik kidől, arról hamarosan levetik a bilincseket s a tengerbe vetik holttestét.

(Tankó B. Egyh. tört. olv. III. r. 5—10; 62—64 lapok.)

Az egyetlen testi szépség az, amely lelki szépséget is sugároz.

Nagyon olcsó az a győzelem, amelyet harc nélkül szerezhetünk meg.

Lukács ev. 10. rész 28–42.

Mária és Mártha.

Ezt a bibliai részt, amint így újra, meg újra halljuk, arra gondolunk, hogy »Istenem, már újra a bethániai jelenet! Hányszor megbeszéltük már Mária Márta történetét!«

Nem térek most arra, hogy a biblia kimeríthetetlen kincsesár, amelyben olvasás után mindig találunk újat.

Most csak azt szeretném kérdezni, hogyha én azt állítom, hogy ismerem ezt a részt, vajjon azt jelenti-e ez, hogy már kívülről is el tudnám mondani? Igen, ez jelentheti azt is, hogy én ennek a résznek minden betűjét ismerem, de vajjon így enyém-e az, amit ebben a részben Isten adni kívánt nekem? Ha ezt akarom bizonyítani, akkor nem elég tudnom ennek a betűit egymásba szöve elmondani. Ha még ezt tudom, ez nem lehet lelkem üdvére. Már pedig Isten szerint minden más dolog fölösleges, csak ami a lelkünk üdvére való az az egyedül szükséges. S ha már én bibliát olvasok, akkor azt azért teszem, hogy Isten áldásait tegyem a magamévá. Ebben a részben is föltétlenül lenni kell ilyennek s hogy mi még ezt nem fogadtuk el, mutatja az, hogy azt hisszük, már teljesen kimerítettük minden szempontból.

Jézus azt mondja, de semmiesetre sem Mártának, hanem egyenesen nekünk, hogy egy a szükséges dolog s Mária a jobb részt választotta.

Mit választott Mária s mit választottam én? Nem tudom, mit mondana rá Krisztus? Mit tett Mária: »és Jézus lábaihoz leülvén, hallgatja vala az ő beszédét«. Mi alatt te, nem mondom éppen, hogy Mártha szerint, másúton teszel szolgálatot a Jézusnak, — te is itt ülsz s azt hiszed, hogy jól teszel ezzel, pedig talán tévedsz, mert nem érzed magad teljes lelkeddel az Ur lábánál s az ígének csak a betűi fölrik el a lelkedet. Egy a szükséges! — mondja pedig Jézus. Mi éppen ezt a részt szoktuk olyan hamar elintézni azzal, hogy a két nő lelke megnyilvánulásait összehasonlítjuk. Nem magunknak olvassuk a bibliát, hanem »Mártának így szól az Ur.« Még nem néztünk szembe ezzel a mondással, nem láttuk még tisztán, hogy nekem szól az Ur így, féltünk, hogy Krisztus lágy szava most az egyszer igen éles talál majd lenni s bennünk az örökkévaló lélek magáénak követeli az egy szükségést.

Ha ezt az egy szükségést elfogadom, amely Mária lelkét olyan sokkal értékebbé tette, mint volt a Mártáé, akkor nem olvastam hiába oly sokszor ezt a kis történetet.

De nézzük most újra a jelenetet. Márta, amint Jézus betér hozzájuk, mint a legdrágább barátjának, a legkedvesebb vendégnek, siet házukban barátságos otthont és friss ennivalót ké-

szíteni. Ez alatt Mária csendesen leül az Ur lábaihoz, érezve az alkalom szentségét, igyekszik minden percét kihasználni s Jézus minden szavát szívébe vésni. S lelke Jézus szeretetében az ő lelke megváltójának szeretetén örül.

S most próbáljunk aszerint különbséget tenni, hogy melyik nő mit lát a Krisztusban.

Márta fogadja Jézust, mint a legkedvesebb vendégüket, a csodás Krisztust, aki üdvére jött a világnak.

Mária vajjon többet lát-e Jézusban? Igen ő leül a lábaihoz az ő megváltójának s érzi, hogy ki neki Jézus. Elfogadja őt megváltó Krisztusául, saját üdvözítőjéül.

Hogy Márta is ismeri Jézus mesteri voltát az kétségtelen, hiszen látta amikor Lázárt feltámasztotta s tudta, hogy betegeket, vakokat gyógyít, de mint az ő saját lelke orvosát még nem fogadta el. Ez von éles különbséget a két lélek között. Márta Krisztusban a világ Megváltóját, Mária az ő Megváltóját ismerte.

S most ahelyett, hogy azt mondanánk, mint máskor mindig, hogy mi nekünk melyiket kell követnünk, változtassunk és kérdezzük azt, hogy vajjon én kinek látom a Krisztust? Hogy ha el tudom én is úgy fogadni Krisztust, mint Mária, akkor egy olyan értékes újat fedeztem fel ebben a részben, mely megunhatalan. Egy a szükséges dolog — mondja az Ur — és ha Mária szerint mi is a jobb részt választjuk, akkor mienk lesz az egy szükséges dolog, a Jézus, a Megváltás, az üdvözítés. — Amen. Egy licista.

A család és otthon.

A gazdálkodás mezején beszélünk faiskoláról, melegágyról, üvegházról, veteményes kertről, hol a gyöngye nők vények ápolatnak. Jellemünk, erkölcsiségünk melegágya, veteményes kertje: a család, az otthon. Minden ember itt részesülhet úgy a leghelyesebb, mint a legkárosabb nevelésben.

Az otthon nevelésétől függ első sorban, hogy a gyermek miként fejlődik s milyen ember lesz majd az életben. Tanítók, nevelők jól tudják s mi is mindnyájan tudjuk, hogy a házi nevelés nem leckeadás által történik, hanem példaadás által.

S miután példaadásról szólottunk, hadd maradjunk meg mi is emellett s beszéljünk példákban. Munkásságra, szorgalomra pl. nem úgy szoktatja a szülő gyermekét, hogy ő maga kényelmesen heverész s gyermekeinek tanítja — elméletileg — a szorgalom dicséretes voltát, hanem úgy, hogy a munkában szorgalomban példát ad. S így van egyébbel is.

Furcsa volna, ha az apa és anya gyermekét tisztaságra, rendszeretetre úgy tanítaná, hogy az apának a boro-

nája az eke helyén, minden gazdasági eszköze, mintha csak az árvíz hordta volna, szerteszórva heverne; vagy pedig az anyának mindig mosatlan volna az edénye, szemetes kamarája, vetetlen az ágya, rendetlen egész háza-tája.

No hiszen akkor mind taníthatnák gyermekeiket tisztaságra, rendszertetre!

Midőn a gyermek már némileg öntudatra ébred s különbséget tud tenni jobb és balkeze között, a fehér és a fekete között: szülőinek a cselekedeteit már tanulsággal szemléli. És aztán majom természeténél fogva igyekszik is utánozni. Úgy a rosszat, mint a jót.

Látja, hogy az édesapa könnyelműen tékozolja pénzét kártyán és más úton. Nagyon könnyen megtanulja a gyermek is nem becsülni a pénzt és az időt, mert bizony az anyagi javak tékozlására idő is kell. Idő kell a korcsmázásra, idő kell a kártyázásra. Azalatt marad a dolog, nem megy a munka s az idővel együtt fogynak szép lassan az anyagi javak is.

Rossz példával az anya is járhat a gyermekei előtt. Feleselés, engedelmesség, szószátyárkodás nagyon is közel áll az asszonyi természethez s a családnak bizony sok keserű percet és órát szerez az ilyen asszony. S nem elég, hogy egy családnak a boldogságát megzavarja: a gyermekbe átplántálódik a gonosz természet s majd az új családok foga is megvásik a savanyú egestől, vagyis betelik, hogy a szülők ették meg az egest s a gyermekek foga vásott el.

Nagy igazság van abban, hogy nézd meg az anyját s vedd el a lányát. Azaz úgy vedd el a leányát, hogy amilyen az anyja, olyan természetű lesz a leánya is, mert az alma nem esik messze a fájától.

A gyermekek rendesen példa után indulva, felette fontos a gyermek jövőjére nézve a szülők magaviselete. Pedig milyen sokan nem ügyelnek erre. Mintha csak szándékosan hívnák be az ördögöt, hogy ragadja el a gyermekeket.

Arra ügyelünk, hogy szobánk lehetőleg tiszta legyen, asztal, szék, bútorok meg legyenek a portól törölve, a vetett ágy szép rendben legyen s az ékes párnabetétek csak úgy kandikáljanak ki, de magunkviseletére, beszélgetésünkre társalkodásunkra, — főképp gyermekeink előtt nem sokat adunk. Ha vendégünk jó, mosolygunk, tesszük neki a szépet, ilyenkor még a különben mindig háborúskodó családtagok is »édesem«, »lelkemnek«, szólítják egymást, — de ha elment vendégünk, kezdődik a szítok, káromkodás, durcasság, — gyermekek lelkének a megméltelyezése.

Szomorú dolog, aki némának születik, de a csúfbeszédű, káromkodó embernek jobb lett volna, ha némának szü-

letett volna, mintsem hogy Isten adományát, a szép beszédet csúfra használja.

Tapintatos és okos szülő, — még ha künn haragszik is, — de házában, családjában, úgy magaviseletében, mint társalgásában gyöngéd, szeretetteljes. Az otthon a gyöngédség melege, ezt a legkellemesebb helyé kell fennünk, hogy falai között csak boldogságot lássunk.

S hány család van, hol a nyájas szó olyan ritka, mint a fehér holló! A családtagok reggel jóreggelt, este jóestét egymásnak nem kívánnak soha. Az ebédet együtt, de szófalanul költik el s téli estéken a kandalló körül barátságos beszélgetésnek szava sem hangzik, hanem egyik egyik szegletben dül-fül, a másik a másik szegletben morog, zsörtölődik.

Vitakozás és szégyenletes veszekedés lármája foly napról-napra. Háborúznak a legélesebb fegyverrel, — a nyelvvel. A gyermekeket csak szidni, mocskolni tudják. A legcsekélyebb hibájukért szenvedélyes haragra lobbannak s minden parancsot oly durva hangon adnak, hogy inkább vad csoport főnökeinek, mint keresztyén családapáknak látszanak lenni.

Az ilyen családban a gyermekek is úgy vannak, mint kutya a macskával. Örökös lármá, árulkodás, veszekedés, egymás karmolása.

Ezért kell, hogy a férj és nő magaviselete, beszéde egymás közt, mindig gyöngéd legyen. Zsémbeledés, durcáság maradjonak távol. A szép beszéd, jó bánásmód olyan, mintha napos verőfény s csendes eső hull a kertre. Az asztalnál folytatott hasznos beszélgetés felér egy tál étellel.

Igen sok anya ügyel, hogy gyermeke jól megfésülködve, tiszta ruhában, jól mosakodva járjon: de elefeledi a lélek ruházatát, a lélek tisztaságát.

Bizony fontos a családi nevelés, mert ettől függ ennek a nagyobb családnak, a hazának a boldogsága is. Azt mondja Jókai Mór: „Amely nép nem tudja megbecsülni ezt a szót: otthon, az nem tudja megbecsülni ezt a szót: haza».

Szász Károly: Erősen meg vagyok győződve s meggyőződésemet ezer példával tudnám igazolni saját tapasztalatomból, hogy az anyák befolyása gyermekeik jellemére s annál fogva egész életére s boldogságára a legtöbb esetben nagyobb s elhatározóbb, mint az apáké.

Gróf Mikó Imre: A polgári törvényeket a férfiak, — a társadalmi értékeket és erkölcsöket a nők teremtik.

Aimé Martin: Napoleon Campan asszonnal folytatott társalgása közben felemlíté, hogy a régi nevelési rendszerek nem érnek semmit se, mire volna hát szükség, hogy az emberek helyesebb nevelésben részesülhessenek? — Anyákra, válaszolt Campan asszony. E

válasz teljesen felvilágosítja Napoleont. «Igaz van, mondá, ez egy szó egész nevelési rendszert tartalmaz. Gondoskodjék ennél fogva, hogy olyan anyákat képezzenek, kik gyermekeiket jól nevelni tudják.»

Világos ezekből, hogy a jellem képzésére első iskola az otthon, a család. Jaj annak, ki már az anyatejjel rossz szokásokat és hajlamokat szívott magába, ellenben szerencsés, ki már az anyatejjel a jó erkölcsöknek csiráival táplálhatja magát.

A család, az otthon az a talaj, honnan kinőnek emberi mivoltunk jellegei s melyek befolyásolják s irányítják életünket: boldogságunkat, vagy kárhazatunkat.

A gyermeki lélek nagyon fogékony a benyomásokra s mint gyöngye szemét egy túlerős napsugár megvakíthatja, vékony s hajló csontjait egy nyomás elferdítheti, — lelke épségét s irányát is hasonló első benyomások határozzák meg.

Eszerint az otthonok, a férfiak és nőkkel várandó gyermekek eme képezői, az ott kormányzó hatalomhoz képest jók, illetőleg rosszak lehetnek. Hol szeretet és kötelesség lelke hatja át az otthon, hol fő és szív egyetértőleg kormányoz, hol a mindennapi élet becsületben s erényességben folyik, hol a családi ügyek intézésénél szívélyes szeretet érezhető: bizony csak az ilyen házakból várhatunk olyan derék, közhasznú s boldog lényeket, kik kellő erőre jutva, szüleik nyomdokain tiszta lélekkel haladhatnak s magukat is bölcsen kormányozhatván, környezetük jólétére hasznosan működhetnek közre.

— Ha rabszolgá neveli gyermekedet, — mondá egy hajdani görög, — egy helyett két rabszolgád lesz.

A családi, otthoni nevelésről lévén szó, kétségtelen, hogy itt legelső és semmivel és senkivel nem pótolható szerep jut az édesanyáknak. Ő szoptatja, ő dajkálja s amint a gyermek növekedik, szüntelen ő van legtöbbször szeme előtt, beszélni, imádkozni, enni, játszani ő tanítja, mindenekfelett pedig példaadásával ő van mindig a gyermek szeme előtt. Egy édesanya fölér száz tanítóval is. Példaadásával tanít, ez pedig tettekben való tanítás.

Egyszer a rák-mama tanította fiait, hogy előre haladjanak. Ezek pedig ezt mondták: lássuk, előbb te haladj előre. Mert nem a tanács, hanem a példaadás a fő.

A szülők, mint magvetők tekinthetők, a gyermekek lelke pedig a bevetendő talaj — s itt is megáll a közmondás igazsága: ki mit vet, azt arat. S első sorban az anyák a magvetők.

Igen könnyen beleesnek a nők, csupa majomszeretefből, azon hibába, hogy gyermekeiket elkenyéztesik, mindent megengednek nekik: ez nem jó dolog. Az élet szerencsétlenei az elkenyézte-

tett gyermekek. Mert szent igaz, hogy a gyermekek jó és balsorsa az anyák kezében van s kevés kivétellel állítani lehet, hogy a jó ember, mint a gazember sorsát anyjának köszönheti.

Még a férfi sorsa is, nagy átlagban a nők kezében van, — s sok részeges, kártyás, tekerő ember azért lesz azzá, mert a családi körben nem találta meg az édes otthon s küszöbén kívül volt kénytelen szórakozás után nézni. Viszont sok vásott ifjút szelidített meg a házasság arany igája.

Mindig és mindenütt: keresd az asszonyt.

Világos ezekből, hogy igen fontos dolog a nőnevelés. Nem is olyan régen, 20—30 évvel ezelőtt a mi vidékünkön még a leánygyermeket nem tanították, azt mondván, hogy a leánygyermeknek nincs szüksége taníttatásra. Hát kétségtelen, hogy a férfiakkal egyenlő taníttatásra ma sincs szükség, de igenis szükség van olyan irányú nevelésre, hogy jó nők és édesanyák legyenek.

A régi rómaiaknál ez volt a nő dicsérete: Otthon üldögélt és fonogatott. Nagy igazság van ebben. A nő helye a ház, kötelessége a háztartás és a család boldogítása.

Az otthon boldogsága alapja a társadalom boldogságának is!

(Koszorú 82. számából.)

Gyermekeidnek vallásos nevelése egész nemzedék pogányságának állhatja útját.

Kirándulások.

Amint előre jeleztük, — kirándulássorozatunk nem ért véget a Kornél-ig, Mártély, csókási kirándulással. A szép nyári vasárnapok egy-egy kirándulás emlékével, örömeivel lettek gazdagabbá, mert mindenik kirándulás meghozta azt, amit vártunk tőle: gyönyörködtünk a természetben, vidámak voltunk és ifjak.

De beszéljenek maguk a kirándulások.

Mártély III.

Augusztus 5. Előkészület nélkül jött. Eső is esett, szél is fújt és mégis voltak vállalkozó, elszánt kerékpárosok, akik mindettől nem riadtak vissza. Jó lett volna most az előző kirándulások 38 fokos melege. De így sem volt baj, hiszen mikorra a déli expressz elnők és egytagú kísérete kivonult a Mátra-villához, még a Samuka is felszáradt, pedig ő már a Tisza iszapjában is megfürdött és annál melegebb volt a hangulat a kirándulók között. Csak a Nővé Lucus tudná megmondani: érdemes-e elnőket csónak-kirándulásra vinni, mikor Andorka is a csónakban van és Tisza hosszában fúj a szél. Bezeg jobb dolga volt Dura Lajosnak... Kedves házigazdánk velünk együtt örült és bizony a Józsi bácsi saját magán tapasztalta meg a futballjáték legnagyobb örömét: a bokarugást.

Játék volt a nap és vidámság, habár szenvedő betegünk is volt, de hát az elnöknek már csak azért is kötelessége volt kijönni, hogy gyakorolhassa a szolgálatot és hogy érdemes is volt kijönnie, az azóta történt események igazolják ezt...

Napnyugta... a biciklis karaván elvonulása fejezi be a nap vidámságát és feledhetetlen, megnyugtató lelki elmélyülés volt nekem az a csendesóra, amit Deák-testvéremmel töltöttem el a Tisza sötétlő fűzfái alatt... d.d.

Makóiak nálunk.

Augusztus 12. Tulajdonképpen pénteken kezdődött, amikor Nővé Lucus csirkéket vásárolt a piacon. Folytatódott a szombati koppasztással, amikor két gyakorlott vágó működött közre a csirkék kimúlásán. Mindenki segédkezett a fáradhatatlan alelnöknöknek. Volt olyan is, aki szappannal és kefével akarta pucolni a csirkét.

Vasárnap fél 10 körül futott be a makói autóbusz. Leányok és fiúk: harmincon felüli létszámmal; vitéz Bánáthy Péterné tiszteletes asszony vezette őket.

Dél előtt elnökünk kalauzolása mellett tekintették meg a városi muzeum gazdag néprajzi és ókori anyagát, elismeréssel adóztak a Kossuth-tér parkirozásának s a városháza tornyából gyönyörködtek a nagy alföldi város távolba vesző háztengerében.

Az ótemplomban dr. Somogyi tiszteletes úr a tékozló fiú példázata alapján hirdette az ígét a makói és a helyi KIE tagjai részére.

A lelki eledel után az Otthonban pompás testi eledel várta a fáradt kirándulókat. Az ebéd a fáradhatatlan alelnök, Bicskey Katus remeke volt. Katus namcsak a színpadon, de a konyhában is otthon érzi magát. Mellette elismeréssel kell megemlékeznünk Bereczki Juliáról, Meszlényi Ilusról és a többi kedves leánytestvérünkről, akik hűséges segítőtársak voltak...

A délutáni kirándulás tervét, sajnos, elmosta az eső és így csak fényképezés és vidám társasjáték töltötte ki a késő estébe nyúló délutánt.

A nap tanulsága, minél több ilyen napot kell rendeznünk, amikor két város. ifjúsága találkozik. d.d

Kenyerepart.

A nyár folyamán Szűcs Zsuzsák tanyájára, Kenyerepartra is kirándult egyesületünk. A kirándulás nagyszerű időben történt s a tanya pompás gyepen gyorsan telt el a délután vidám játék közben. De ez alkalommal sem maradt el a Szűcs család már többször élvezett vendégszeretete, mert gazdag uzsonnával kedveskedtek hangos vendégeiknek. Mégcsak fagyalt is volt. Hála köszönet illesse a kedves Szűcs családot.

Csókás.

Szeptember 30-án d. u. 3 órakor indult ki Csókásra egy nagy autóbusz megtöltő társaság. Először is a Molnár-család nagyszerű gazdaságában nézett szét a kirándult sereg. Ez alkalommal már másodszor élvezte egyesületünk a kedves Molnár család vendégszeretét. Kifejezésre is juttatta egyesületünk igaz háláját és köszönetét titkárunk, Nagy Béla, amikor a gazdagon megterített asztal mellett Isten áldását kérte a vendéglátó háziakra és mintaszerű, nemes munkájukra. Innen az olvasó-körhöz vonult át a társaság, ahol szüreti mulatság keretében műkedvelő gárdánk három darabbal szórakoztatta a kört teljesen megtöltő közönséget. Az előadás tiszta jövedelmét, 25 pengőt az Otthon házalapjára fizettük be az Otthon pénztárába. Ezúton is kifejezzük Molnár Imre úrnak, a kör buzgó elnökének hálás köszönetünket, hogy e kirándulást s ezzel kapcsolatosan az otthonunkon való segítséget lehetővé tette.

*

A nyár végét ért, a kirándulások befejeződtek. 10 kiránduláson 265 tagunk vett részt. És amikor most, az őszi és téli munka kezdetén széjjelnézek, meg kell állapítanom, hogy legtöbbször a kiránduló tagokkal találkozom, hogy a kirándulás résztvevői most is összetartanak. Ime a nyári kirándulások eredménye: több érdeklődés az Otthon dolgai iránt, testvéri összetartás. Amikor ezt megállapítom, kérem kiránduló testvéreimet, hogy ezt a fellendülő érdeklődésüket és testvéri összetartásukat a téli komoly munkában se vonják meg az egyesülettől és egymástól, mert a nyári kirándulások csak akkor lesznek igazán áldásosak. d. d.

Ha nem tudjuk gyűlölni a bűnt és szeretni a bűnöst, még nem ismerjük a keresztyén élet ábécéjét.

Jobb a nyílt ész, mint a nyílt száj.

Drótkészítés.

A világ legnagyobb drótgára Roebing N. J. városkában van, az észak-amerikai Egyesült Államokban. Az egész városka a gyártelephez tartozik, minden lakója a gyárral van összekötöttségben. Amikor teljes üzemmel dolgozik, 6000 munkást foglalkoztat.

A gyár hatalmas darabokban kapja a nyers vasat, amelyet vasúti kocsikban egészen a telepre szállítanak be. A kocsikból azután óriási, elektromosság útján mágnesített kar emeli ki a nyers vasdarabokat. A mágneses kar daru segítségével lenyúl a kocsiba, ráengedik a mágneset s magához vonzza a több métermázsas súlyú vasat. Ekkor elfordul a kar és átnyúlik a gyár kisebb méretű kocsija fölé. A mágnes

megszakítja s abban a pillanatban lehull a kocsiba a csomó vas. Amikor egy-egy kocsik kész, kis mozdony bevisszi a kemencék, a kohók elé, amelyekben magas gáz hőforrás mellett felolvasztják a vasat, azután óriási katlanból kisebb, négyszögletes oszloptartályokba engedik az izzó, fehér fémeket.

Ekkor már kész a dróthoz szükséges anyag. Amikor a drótgártás kezdődik, a négyszögletes, kihűlt vasoszlopokat melegítik egészen fehérré s azután több, egyre kisebb méretű préselő gépen megy át egy-egy ilyen vasoszlop. A vas egyenletesen, négyszögű formában nyúlik, s amikor már körülbelül 5 cm. vastag rúd lett belőle, egy vágógép szabályos, több méter hosszúra vágja el. Ezeket ismét lehűtik, szabad szemmel vizsgálják át, hogy van-e valami ér, repedés, vagy más hiba benne. Ha van, akkor nem alkalmas a további munkára, hanem újra fel kell olvasztani. A hibátlan rudak azután ismét tűzbe kerülnek s újabb nyújtás útján egyre vékonyodnak, míg azután bekeverülnek az úgynevezett kaliberbe, vagyis egyre kisebb átmérétű lyukakba, amelyekből húzás útján, természetesen géperővel, mennek tovább. Közben az elvékonyodott rúd most már kerek, drót-, illetve kötélalakot kap s egyre izzó állapotban megy tovább s minden újabb kaliberen áthaladva, vékonyabb és vékonyabb lesz. Hogy ki ne hűljön, közben apró melegítő kemencéken is megy át s hogy szilárdságát biztosítsák, hullámos pályákon vezetik, amelyeken kigyóyszerű, hatalmas hullámzó csapásokat végez a hosszú izzó vasszal s ha valami hiba van benne, elszakad. Sőtét, erős szemüvegű emberek állandóan figyelik a haladó fémszálat s ha valahol megszakad, vagy kikerül a kaliberből, csipőfogójukkal gyorsan beillesztik a következő kaliberbe. A szemüveg azért szükséges, mert a fémszál egy pillanatra meg nem áll, ha elszakad, vagy lekerül a pályáról, gyorsan felhalmozódik s könnyen felcsapódik az archoz, a szemhez s mivel izzásban van, nem egyszer okozott már súlyos szerencsétlenséget, vak-ságot.

Amikor a drót körülbelül fél cm. vastag, egy motollára fut fel, amely szabályos hosszú kötegeket sodor fel s automatikusan dob ki a pályáról. Az ilyen köteg azután raktárba kerül, ahol évekig ott heverhet. Még is rozsdásodik s mielőtt újabb munka alá kerülne, hatalmas kénsavas tartályokban tisztítják meg. Ez az osztály a legnehezebb munkát végzi. A rettenetes erejű forró kénsavas gőz megtámadja a munkás szervezetét s egy-két évnél tovább nem bírja ezt a helyet. (Folytatjuk.)

Egyetlen ember sem hihet a mások jószándékában, ha neki, magának nincsenek jószándékai.

Leánybúcsú.

Október 2-án délután hatalmas stráf-kocsi, autó, bicikli szállította Bitskeyék felé a leányokat. Leánybúcsúra indultak Bitskey Katóhoz. Körülbelül hatvanan voltak, néhány fiúval együtt. Amint a csapat befordult a téglagyári útra, Nagy Béláné előrement s Katónak bekötötte a szemét. Az ekkorra megérkezett leányok hang nélkül lo-pózkodtak a szobába, egyenként helyezve el ajándékaikat a bekötött szemű menyasszony elé. Mire Kató szeméről lekerült a kendő, akkorra tele volt a szoba vendéggel s előtte ott hevert a sok-sok apró, főként a konyhán hasznos ajándék. Természetesen, most már megindult a beszéd. Bitskey néni azután addig forgolódott, míg uzsonna is került s vidám hangulatban telepedett le a társaság. Estefelé kivonultak a nyárfák közé s a tő mellett hatalmas fáborútú mellé gyülekeztek áhítatra. A csendes szürkületben megkapó volt hallgatni a szárnyaló zsoltárok és dicséret hangját. Végezetre a jelenlevők kezefogva, hatalmas kört alkottak s így énekelték el „Isten velünk, viszontlátásra”. Majd az ének után felhangzott az ároni áldás: „Áldjon meg tégedet az Ur és őrizzen meg tégedet.”

Vidáman indultak vissza a búcsúzó, hiszen nem is búcsú volt ez igazán. Dr. Dura Lajos és Bitskey Kató továbbra is vezetői, munkatársai maradnak Egyesületünknek.

Az úton még egy terv született meg. Az ajándékok között minden volt, csak fakanál nem. Ezt a hiányt pótolni kell. Hogyan? Az egyesület tagjai az esküvő után egy-egy fakanálon küldik el jókívánságaikat. És így is történt. Most már csak az elnökünk vigyázzon, hogy a sok fakanállal valami baj ne történjék.

Három idézet, amely nem kíván magyarázatot, de amely felett lehet és kell is gondolkoznunk, amikor a leszerelés csődjéről ír a sajtó:

A statisztika. A négyéves világháborúban 26 millió ember pusztult el: minden nap 16.585 ember halt meg s ezenkívül 5 millió özvegy és 9 millió árva köszöni nyomorát a hadiparnak és a politikusok vadságának.

Mussolini: A háború gondolata a levegőben lóg és minden pillanatban valósággá válhat.

Jézus: Szeressétek ellenségeiteket!
Magyar-út 2. sz.

Kugliverseny.

E hó 3-án otthonunk pályáján döntően végződött Ujváros és egyesületünk tizenkettős csapatának a találkozója. Az első forduló egyetemen nyerte néhány fával, de azután a vendégek biztosan nyerték a másodikát,

miután 12 játékosunk nem tudott 16 fánál többet ütni.

10-én a KIE rándult ki Ujvárosra, ahol a játék ismét döntetlen maradt. Az első játékot Ujváros nyeri, a másodikát a KIE.

A szokatlan pályán nem minden elfogódottság nélkül kezd a játékot Osztrovszki. Nem is sikerül úgy a kezdés, amint szokott neki, de azért nincs baj, mert Mészáros és Gregus után már csak a hátsó zsinór áll a második kilencből. Oláh a másodikra veszi s azután kidob a harmadik 9-re. És a csapat bizalma meg is született ezzel a dobással, mert mind a 9 fa dőlt. Az első fordulóban 53 fát csinált a KIE. Ujváros mintha megijedt volna, csak 35 fát tud elérni. A KIE kezdi tehát a második fordulót, de — sajnos — igen rosszul. Nem lehet tudni, mi volt a nagyobb: a tulságos önbizalom-e, vagy a tulságos akarás, azonban fa csupán 20 született meg, miután Kecskeméti levez egy aránylag nem is olyan nehéz állást s a harmadik kilencből már csak kettőt üt. Ez okozza a csapat veszét, mert Ujváros fellelkesedik s 62 fát üt ebben a fordulóban. A harmadikát is ő kezdi s igen jól végzi 44 fával. Természetes, hogy a KIE reménytelenül kezd, hiszen 68 fa előnye van az ellenfélnek. De most ismét jól indul s csak későn veszi észre, hogy majdnem megnyerhetné volna a játékot. Bele is fekszik s újra 53 fa az eredmény. Vagyis 141 fa Ujvárosnak, 126 a KIE-nek.

A második játék fordulóit a következők: 26 a KIE-nek. Igen gyenge, alapítják meg minden oldalról. Azonban nem sokkal több Ujváros sem, 28. Tehát 2 fa előny. A második: 43 Ujvárosnak. Elég szép. De a KIE-nek 44 sikerül, tehát már csak egy az előny. Az utolsóban ismét 44 a KIE-nek. Ujváros nagyon akar, de a legjobb emberek sem tudnak továbbmenni a negyedik kilenc hátsó dőléjénél. Bordás, Forrai, Lázár mind kihagyják s így Ujváros csak 35-öt ér el, vagyis 114 a KIE-nek, 106 Ujvárosnak.

A játék általában igen szép volt. 12 ember még nem ütött annyit fát ezen a pályán. Rekord volt a 141 fa, de még a KIE 126 fája is.

Ujváros csapatát alkották: Szántó, Bordás, Fein, Kiss, Lázár, Forrai, Földesi I., Földesi II., Vörös dr., Danyikó, Dékány, Targós. A KIE tagjai: Talmácsy, Tóth I., Osztrovszki, Hajdu, Fekete, Kecskeméti, Várady, Hegedüs, Oláh, Gregus, Mészáros, Nagy Béla.

Ujváros csapatából kivált Szántó, Bordás, Forrai s a két Földesi. A KIE-ben Oláh volt az első ember s utána következett Várady, aki az utolsó pillanatban tartalékként állott a csapatba. Később azután belejött a kezdésbe Osztrovszki. Gregus is jeleskedett. Hegedüsnek nem akart menni.

Hajdúnak még kevésbé. A végén azután ők ketten szereztek az előnyt. Különösen Hegedüs végzett nagyon jól. Általában a közepeset nyújtotta mindenki s ez volt a szerencse. Mindenki hagyott ki, de mindenki szerzett is igen nehéz fákat.

Az újvárosiak kedves vendégek voltak nálunk s szeretetteljes vendéglátók náluk.

A két döntetlen után mind a két csapat elhatározta, hogy semleges pályán játsza a döntő játékot. Így került sor a döntésre 17-én a Nemzetiben, a gazdasági pályáján. Ez alkalommal igen szép győzelemmel távozott a KIE csapat. Az első két játékot megnyerte s így már a harmadikra nem is került sor. Az első 14, a második 27 fa különbséggel nyerte. A KIE kezdett és egyetlen fordulót sem veszített el. A csapatban csupán Borsos bácsi volt az új dobó. Az újvárosiaknál a két Földesi, Dékány, Forrai helyén játszott új ember. A KIE-ben általában mindennek átlagosan ment s ez volt az előny, mivel a dobásokban nem volt ingadozás. 40—33 között váltakoztak a dobások. Ujvárosnál valahogyan a baloldallal volt baj. Jól sikerült a kezdés, az első, második kilenc, de azután mindig akad valamilyen vérvő fa. Reméljük, hogy még néhányszor találkozunk majd a két csapat a jövő tavasszal.

Hírek.

Lapunk szerkesztésében most tartottuk meg a nyári szünetet, de ezentúl rendszeresen, kéthetenként fog megjelenni. Azok, akik még nem rendezték előfizetéseiket, szíveskedjenek ezt megtenni.

Úrvacsoraosztás lesz 4-én templominkban. Ifjaink el ne feledkezzenek róla. 11 órás istentisztelet így a jövő vasárnapon nem lesz.

Krizsán Imre presbíter hétmázsás harangot adományozott az újvárosi templomnak. A harangszenteléssel kapcsolatos ünnepségek szombatán délelőtt és vasárnap délután lesznek. Felhívjuk otthonunk tagjait is, hogy e szép alkalommal keressék fel az újvárosi templomot. Ünnepi beszédet Losonczy Endre, illetve ifj. dr. Csáky Lajos tartanak. Isten áldása legyen az adományozón és az adományon.

Háziistentisztelet Tabánban. Márton Árpád lelkipásztor újból megkezdte körzetében a háziistentisztelet tartását. November 8-án lesz az első özv. Égető Imrénénél, Ádám-utca 18. szám alatt. Minden szerdán este 6 órakor lesz ezután a jelentkezések rendjében.

Esti istentisztelet. Eddigi értesüléseink szerint az újtemplomban már megkezdődtek a télen szokásos keddi és pénteki biblíamagyarázatos istentiszteletek. A jövő héten már minden templomban várja ez az alkalom a hívőket.

Dr. Dura Lajos és Bitskey Kálmán 14-én esküdtek egymásnak hűségét az új templomban. Istennek áldását kérjük rájuk s igazi boldogságot kívánunk nekik, egyben reméljük, hogy munkájuk nem szűnik meg ezután sem az Otthon életében.

Csáki Terinek Juhász Józseffel, Varga Ducinak Olasz Ernővel 14-én volt az eljegyzése. Mindkettőjüknek szívből gratulálunk.

Szép és nagy társaság gyűlt össze Samu Ferencék családi otthonában ekkor tartotta eljegyzését Samu Ilonka Hódi Jánossal. Losonczy Endre lelkipásztor felhívására Bognár Rezső vezetésével elénekli a vendégcsereg a 63. dicséret 1. versét, majd a lelkipásztor buzgó imában kéri Isten áldását az eljegyzett párra és a szülőkre. Ezután felcsendült az ének ismét: «Az Ur én-nékem őriző pásztorom». Ez áhitat után telepedett le a gazdagon megterített asztalokhoz az összegyűlt szépszámu vendégcsereg. Otthonunk minden tagja őszintén gratulál a jegyeseknek.

Papp Takács Károly és neje, Meszlényi Lúcia üzenetük 10 éves fennállásának évfordulója alkalmából 10 pengőt adományozott a Református Otthon háziapjára.

Szeretevendégség az Otthonban, 28-án tartotta Szövetségünk első szeretevendégségét, amely várakozáson felül sikerült. Kicsinek bizonyult az Otthon s szomorúan láttuk, hogy egyesek kénytelenek voltak kivámaradni. Azonban a jövőben még nagyobb gondoskodással várjuk vendégeinket s mindent elkövetünk, hogy mindenkinek helyet biztosítsunk. Az estét komoly áhitat nyitotta meg, melynek keretében Losonczy Endre lelkipásztor elmélkedett a reformációt megelőző mozgalmakról s a reformáció áldásairól. Tea után az ifjúság műkedvelőgárdája szerepelt nagy sikerrel. A szereplők a következők voltak: Babos Juliska, Meszlényi Ilonka, Szűcs Zsuzsa, Almási István, Balogh Gyula, Molnár Sámuel, Nóvé Lajos, Szűcs Pál, Tornyai Imre, Varga János, Várady Imre. Az estét Tereh Gyula lelkipásztor imája zárta be. Szövetségünk ezúton is hálás köszönetét fejezi ki a gondos háziasszonyoknak, a szépszámu vendégcseregnek, melyben sokan voltak jelen evangélikus hittestvéreink közül is.

November 5-én, hétfőn fél 4 órakor a Singer-varrógép társaság újrendszerű szmirna kézimunkabemutatót tart otthonunkban a lányoknak. Minél több leánytagunk jelenjék meg e bizonyára hasznos és díjmentes bemutatón.

Leánykörünk heti összejövetelei szeptember közepe óta hetenként megtartatnak. Leánytestvéreink figyelmébe ajánljuk és egyúttal kérjük a fiúkat, hogy hétfő délután fél 7-ig ne zavarják leányaink lelki munkáját.

Nyomatott a Friss Ujság nyomdájában,

December elsején sorsolással egybekötött vidám estét rendeznek leányaink. Ez évben még nagyborszábasú lesz a sorsolás, mint eddig volt. A főnyeremény egy elsőrendű selyempaplan, kézimunkázott huzattal, nagy és kis tollpárnával. Második díj egy nyári paplan. Harmadik díj egy párna. Ezekon kívül kisebb terítők, kézimunkák kerülnek kisorsolásra. A jövedelem szegénysorsú gyermekek részére megy. A jegyeket rövidesen megkezdik árusítani leányaink.

Sakkozóink szeptember 9-én a Hódmezővásárhelyi Sakk-kört látogatták meg és a Sakk-kör teljes I. csapatával szemben 7:3 arányú vereséget szenvedtek. Sakkozóink közül Takács, Baranyi és Olasz szereztek pontokat.

Választmányi ülésünk kimondotta, hogy az Otthonban a tagokat igazolásnak veti alá, ezért szeretettel kérjük minden egyes testvérünket, hogy a tagság fenntartására vonatkozó nyilatkozatot, amit Deák Imre testvérünk kézbesített, vagy az Otthonban megkaphatnak, — mielőbb állítsák ki és az Otthon postafiókjába adják be, hogy a statisztikai adatok feldolgozhatók legyenek és az igazolványokat kiállíthassuk.

Bibliaköri csendes óráinkat október 4-én megkezdettük. Jövőben minden csütörtök este fél 9 órakor megtartjuk. Ifjaink figyelmébe ajánljuk.

Kedd esti tagösszejöveteleinket november elején megkezdjük. Változatos program. Változatos témakör. Testvér, téged is várunk és közreműködésedre számítunk.

Nyári konferencián egyesületünket Dunavescén 2, Balatonszárszón 1, Makón 1 tagunk képviselte. Kár volt elszalasztanunk azokat a drága lelki alkalmakat, ahol a lelkünk gazdagodott volna. Testvér, készülj a jövő évi konferenciákra, hogy te is részese lehess egy ilyen lelki gazdagodásnak.

A szegedi KIE ping-pongözői jártak nálunk 14-én. Sajnos lapjukat csak utólag kaptuk meg, így nem készülhattunk fogadtatásukra. A délelőtti otthonunkban töltötték s igen szép KIE monogramos selyemzástól ajándékoztak egyesületünknek.

Az állami polgári leányiskola református tanuló 11 pengő 10 fillért adtak össze a református árvák részére. Az összeget elküldték a Szeretetszövetségnek.

A legutóbbi Bibliavasárnapon igen szép számban adott el Bibliát Otthonunk iratkeresztése. Otthonunkban állandóan kaphatunk Bibliát, zsoltárokat, református szellemű iratokat. Bármilyen vallásos mű megrendelését vállalja iratkeresztésünk. Tessék Vincze Sándorhoz fordulni.

A «Református Ifjúság» megjelent. Deák Imrénél átvethető.

Cégtulajdonos: Ifj. Dura Lajos.

Márton Árpád és Bognár Rezső a szentesi egyház reformáció emlékünnepevényén vesz részt. Az ünnepi beszédet Márton Árpád tartja, míg Bognár Rezső énekszámokkal szerepel.

A Református Leányliceum tanuló megható áruünnepevény rendeztek intézetükben 21-én. Az összegyűlt perselypénzt, 10 pengő 52 fillért elküldték az Országos Református Szeretetszövetségnek.

Szeretetszövetségi Naptár kapható az otthonunkban is. Ára 24 fillér. Gazdag tartalmú, szép kiállítású az Országos Református Szeretetszövetség idei naptára. Református életünk minden nevezetesebb mozzanatáról ismertet bennünket, de különösen megláthatjuk belőle, hogy mit tehet az áldozatos, emberszeretettől áthatott szív. Nem volna szabad e naptárnak hiányoznia egy református háziapból sem, ahol többet szoktak kiadni silány tartalmú naptárakért.

Lapunkra előfizettek: Szép Lászlóné, Sárossy Teri, Cs. Hódi János, P. Tóth Margit, Gójdár Sándor, Vetró Erzsébet, Petri István, dr. Imre Sándor 1—1 pengőt, dr. Pelle Erzsébet 50 fillért.

Mosoly.

Örmester (az ujonchoz): Tudsz úszni?

Ujanc: Igenis, örmester úr.

Örmester: Hol tanultad meg?

Ujanc: A vízben, örmester úr.

Fukari (letéve az asztalra 50 fillért): Na, mi jót ajánlhatna ezért, nyugodt lelkiismerettel?

Pincér: Talán egy másik vendéglőt.

Egy sztoikus az árokban megpillantotta tanítóját. Elment mellette anélkül, hogy segítene volna rajta. «Az én tanítóm ott is éppen olyan jól érzi magát, mint másutt», jegyezte meg. És a tanító büszke volt tanítványára.

Egy ügynök fényes étteremben ebédelte s ebéd után visszatért: «Nem hagytam itt a pénztárcámat? 50 pengő volt benne, — érdeklődött a főpincéernél. «Lehetséges, uram. Valószínű, hogy a kiszolgáló pincér borralalónak nézte s eltette.»

Önkéntes tűzoltóparancsnok: «Ma, ennél a tüzesetnél megint neveltségessé tettük magunkat. Ezentúl minden tűzesetet megelőző napon külön gyakorlatot tartunk.»

«OTTHON»

Megjelenik havonta kétszer: 1-én és 15-én. — Előfizetési díj egész évre 1 pengő, postán kézbesítve 1.50 pengő. Kiadja a Református Keresztény Ifjúsági Egyesület, Hódmezővásárhely.

Felelős szerkesztő: Nagy Béla,

János-tér.

Felelős kiadó: Dr. Dura Lajos.

Ferenc József sugárút 11. szám alatt.